

עת"א 65073/03/17 - אלון דהן נגד שירות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 65073-03-17 דהן(אסיר) נ' שירות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח' תיק חיצוני:

בפני	כבוד השופט ארז יקואל
עותר	אלון דהן (אסיר) ע"י ב"כ עו"ד אליה של"ם
נגד	
משיב	שירות בתי הסוהר

פסק דין

העתירה שמלפני עוסקת בהיקף, בטיב ובאופי הטיפול הרפואי שלו זכאי העותר, בהיותו אסיר פלילי. השאלה המרכזית שבמחלוקת היא, האם נפגעו זכויותיו של העותר במידה העולה על הנדרש, באופן המצדיק התערבות בהחלטות המשיב ובהתנהלותו כלפי העותר.

רקע

- העותר נדון לעונש מאסר בן 33 שנים בגין עבירות נשק; גרימת מוות בזדון וחטיפה לשם רצח או סחיטה.
- העותר החל לרצות את מאסרו ביום 26.2.1991 ומאסרו צפוי להסתיים ביום 25.2.2024. העותר מסווג לקטגוריה ב/2 וזהו לו מאסרו הראשון.
- בדיון שהתקיים מלפני ביום 24.5.17, מיקד העותר את טענותיו, כך -
 - כי על המשיב להמשיך לספק לו את כדור "ארקוקסיה" שנרשם עבורו על ידי רופאיו;
 - כי על המשיב להוסיף ולספק לו את השמן מסוג "אמול" ואת השמפו מסוג "אלפוסיל", הנדרשים לו עקב מחלת העור ממנה הוא סובל;
 - כי יש לרכז את כל הטיפולים רפואיים החיצוניים הניתנים לו בבית החולים תל השומר.
 - כי יש להתיר לו לצרוך את הטיפול התרופתי הנרקוטי שהומלץ על ידי מרפאת הכאב.
- המשיב טען כי העותר מקבל את כל הטיפול הרפואי הנדרש לו, בהתאם לחוות דעתם של רופאי המשיב, כן כי יפעל להמשיך ולספק לעותר את השמן והשמפו. הצדדים לא הגיעו להסכמות ביחס להיקף הטיפולים והתכשירים שסופקו לעותר ולהלן תובא תמצית טענותיהם.

תמצית טענות העותר

5. אשר לכדור הארקוקסיה, טען העותר כי רופאיו אסרו עליו לצרוך את התחליפים שהוצעו לו על ידי המשיב וכי המשיב נהג לספק לו ארקוקסיה במשך שנים (בפרט בשנים 2012-2015). העותר סבור כי בנסיבות אלו, לא ניתן לקבל אילוץ תקציב של המשיב כהצדקה לפגיעה בזכויותיו הרפואיות. העותר הוסיף והדגיש, כי ארקוקסיה הנו ייחודי במשפחת התרופות שעליה הוא נמנה, זאת לנוכח פגיעתו המועטה בתפקודי הכבד. נטען כי על פי קביעתה של פרופ' אלה קצמן - רופאה מומחית למחלות כבד ומונהלת מחלקת כבד בבית החולים רמב"ם, העותר זקוק דווקא לארקוקסיה ואין לטפל בו בתכשירים אחרים הנמנים על אותה קבוצת תרופות. העותר סבור כי אין להעדיף את עמדתו הרפואית של ד"ר אייל בן בסט, עליה נסמך המשיב, מאחר שמדובר בהתייחסותו לנושא בשנת 2013 בעוד שגם בתקופה שלאחר מכן, העלה ד"ר בן בסט את מינון הארקוקסיה לעותר והמשיב הוסיף לספק לו תכשיר זה במשך מספר שנים. בנוסף, טען העותר כי אין לקבל את עמדתו של ד"ר בן בסט, משום שאינה כוללת התייחסות לעמדתה של פרופ' קצמן הנ"ל ולמצאים הרפואיים המלמדים כי ניסיונותיו לצרוך תחליפים לתכשיר זה גרמו להחמרה במצבו. הודגש כי בהינתן שהעותר צרך תכשיר ספציפי זה לאורך תקופה משמעותית, לא ניתן לשלול ממנו כעת.

אשר לטיפול שהומלץ על ידי מרפאת הכאב (מדבקה המשחררת חומרי שיכוך כאבים), טען העותר כי אין להעדיף את עמדתו של ד"ר כגנסקי מטעם המשיב על פני עמדתם של מומחי מרפאת הכאב. הוטעם בהקשר זה, כי עמדתו של ד"ר כגנסקי אינה מבוססת על ממצאים רפואיים קונקרטיים וכן כי הוא אינו מומחה בתחומים הרפואיים הנוגעים לעותר. ב"כ העותר הפנה לדוגמאות מתיקו הרפואי של העותר, מהן עולה כי טיפולים והמלצות רפואיות שניתנו לו מאת רופאיו נפסלו על ידי ד"ר כגנסקי, מבלי שפסילתן לוותה בנימוק, או בהסבר שבמומחיות. העותר הוסיף וטען, כי אין לקבל את עמדתו של ד"ר כגנסקי, לפיה הטיפול שהומלץ על ידי מרפאת הכאב מבוסס אך על מסר שהועבר מהעותר. לשיטת העותר, הדרך היחידה לאמוד את כאבי המטופלים היא על פי דבריהם ואין אמצעי רפואי אובייקטיבי אחר המאפשר זאת. עוד הודגש, כי המדבקות האמורות סופקו לעותר בעבר ללא שהתגלתה כל מניעה לעבוד עמן.

אשר לשמן והשמפו ("אמול" ו- "אלפוסיל"), טען העותר כי המשיב סיפק לעותר כמות קטנה שהספיקה לו לפרק זמן מצומצם ומכאן שאין די בהצהרת המשיב, לפיה ימשיך לספק לעותר תכשירים אלו. העותר הדגיש, כי לנוכח מחלת העור ממנה הוא סובל, הוא אינו מסוגל לגעת במים ולרחוץ כל חלק מגופו, מבלי שימהל את המים בשמן. ביחס לשמפו, הובהר כי מדובר בתכשיר המיועד לטיפול בעור הקרקפת ובמקומות מכוסים שיער נוספים, על מנת להקל כאבים וגירודים.

העותר טוען כי הוא אינו מסוגל לממן את עלויות התכשירים הרפואיים הנדרשים לו מכיסו, על אף שהוא עובד במסגרת מאסרו. העותר מפנה להיקף השתכרותו וטוען כי אין בו כדי לאפשר לו לשאת בעלויות התכשירים הרפואיים והנסיעות למרפאות ולבדיקות רפואיות. העותר סבור כי על המשיב להקים ועדת חריגים, בדומה לקופות החולים, אשר תדון בבקשות אסירים למתן תרופות שאינן בסל הבריאות.

אשר לריכוז כלל טיפולי העותר בבית חולים אחד, הטעים העותר כי הוא מטופל מזה שנים במרפאות הכבד, הראומטולוגיה והעור שבבית החולים שיבא וכן כי הוא מטופל במרפאת הכבד ובמרפאה האורטופדית בבית החולים תל השומר. העותר טוען כי הרופאים המטפלים בו בבית החולים שיבא דרשו שכלל טיפוליו ייעשו באותה מסגרת, מאחר שהם מתקשים לקבל תשובות ותוצאות בדיקות מבית החולים אסף הרופא, אליו הוא מופנה מטעם המשיב.

ומשום שמורכבות הטיפול מצדיקה זאת. העותר הוסיף וטען לקיומו של קשר רפואי בין כלל התופעות שמהן הוא סובל, כדוגמת מחלת הפרקים ובעיות העור הנלוות לה, הקשורה לבעיותיו האורטופדיות. לגישתו, נוכח שמרבית פניותיו למרפאות שבבתי החולים נעשית במסגרת חופשותיו, אין בבקשתו כדי להגביר את העומד המוטל על המשיב.

העותר מוסיף וטוען, כי מצבו הרפואי נובע במישרין מתאונה שהתרחשה בין כתלי המשיב, במסגרתה נפגעה עינו כתוצאה מרסיסים של כסא פלסטיק. העותר נקט בהליכים משפטיים כנגד המשיב בגין אותה תאונה ובין הצדדים נחתם הסכם פשרה שבו הוסכם, בין היתר, כי המשיב לא ימנע מהעותר כל טיפול רפואי הנובע מהתאונה, לפי קביעת גורם רפואי מוסמך (להלן: "**הסכם הפשרה**"). מכאן, מבקש העותר לגזור כי המשיב פועל בניגוד להסכם הפשרה.

תמצית טענות המשיב

6. המשיב, מנגד, סבור כי התנהלותו והחלטותיו ביחס לעותר נטועות במתחם הסבירות המנהלי. המשיב הדגיש כי בהתאם להוראת סעיף 74 לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 ובהתאם להוראות פקודת הנציבות 04.44.00 - "הטיפול הרפואי באסיר" - כלל הטיפולים הרפואיים הניתנים לעותר, בהיותו אסיר, מצוי תחת אחריותו של המשיב בלבד. המשיב הפנה לחוות הדעת מאת ד"ר כגנסקי ומאת מר אבי משה (אח אחראי מרפאת בית הסוהר) וטען כי לעותר ניתן טיפול רפואי מיטבי וכי הוא זוכה למעקב רפואי קפדני ביותר, המתפרש על פני שנים רבות ובאופן התואם להמלצות הגורמים הרפואיים; כי אין קשר בין התאונה שעבר העותר לבין התופעות הרפואיות שבעטין הוגשה עתירה; כי מצבו הכללי של העותר משביע רצון; כי הוא נמצא במעקב וטיפול מתמיד במרפאת עור, במרפאת כבד וראומטולוגיה ובמעקב אורטופדי, במסגרת בתי חולים חיצוניים; כי המשיב פועל בהתאם להוראות הדין ולא נחסכת מהעותר כל תרופה שלה הוא נזקק; כי העותר זכה, בין היתר, לטיפולים רפואיים יקרים ולשתי תרופות שאינן נכללות בסל הבריאות; כי במצטבר הוצאו בעבור העותר סכומי כסף ניכרים ואין סכנה לחייו, המצדיקה הפנייתו לוועדת שחרורים מטעמים רפואיים. המשיב הוסיף וטען, כי העותר מקבל חופשות חריגות לצורך ביצוע בדיקות בבתי חולים וכי ברוב חופשותיו הוא מקבל היתר לביצוע בדיקות רפואיות ולעתים תוך שינוי כתובת החופשה.

אשר לארקוקסיה, טען המשיב כי עמדתם הרפואית של רופאי העותר הובאה בחשבון וכי ד"ר אייל בן בסט (תומך ידע לרופאי שב"ס), פנה לראומטולוג (ד"ר אהרנפלד) שהמליץ לעותר על תרופה זו וסוכם ביניהם כי ניתן לספק לעותר תחליפים ראויים שיעילותם אינה פחותה ושהשימוש בהם אפשרי ובטוח. כן הדגיש המשיב, כי בתקופה האחרונה העותר רכש ארקוקסיה בעצמו.

אשר לשמן והשמפו, טען המשיב כי מדובר בחומרים קוסמטיים שאינם בסל הבריאות ולמרות זאת הוא מספק אותם לעותר. המחלוקת היא על הכמות המסופקת לעותר בפועל. המשיב הוסיף וטען, כי האחראי על המרפאה פנה מיזמתו לד"ר פבלוצקי מבית החולים שיבא ומבירור שנערך עלה כי הכמות החודשית המומלצת היא בקבוק שמן אחד ובקבוק שמפו אחד.

לעניין המדבקה שהומלצה על ידי מרפאת הכאב, הפנה המשיב לעמדת גורמי הרפואה לפיה ככל שההמלצה בדבר המדבקה נתנה על רקע תפקודי, לא היה ביכולתו של העותר להוסיף ולעבוד. בהינתן כי העותר מתפקד ויוצא לעבודה מדי יום, הוא אינו עומד בתנאים הנדרשים לקבלת המדבקה.

לעניין איחוד הטיפולים הרפואיים, בהודעתו מיום 8.8.17, ציין המשיב, בהסתמך על חוות דעתו של ד"ר כגנסקי, כי בשלב זה, אין עוד צורך במעקב בבית החולים אסף הרופא והמעקב הרלוונטי מתנהל בבית החולים שיבא.

דין והכרעה

7. עיינתי בטענות הצדדים ובמסמכים שהועברו לעיוני, התחשבתי במכלול הנסיבות והתרשמתי כי התנהלות המשיב כלפי מצבו הרפואי של העותר מצויה במתחם הסבירות. לפיכך, שוכנעתי כי יש לדחות את העתירה ואפרט.

8. תפקידו של בית המשפט הדין בעתירת אסיר אינו להחליף את שיקול דעתה של הרשות בשיקול דעתו שלו. בית המשפט לא יתערב בהחלטות המשיב אלא במקרים חריגים, בהם נחזה כי נפל פגם בשיקול הדעת המנהלי, כחוסר תום לב, שרירות, התעלמות משיקולים ראויים, התבססות על שיקולים בלתי רלוונטיים והיעדר איזון ראוי בין השיקולים השונים (ר' רע"ב 2416/05 **פלוגי ז"ל נ' שירות בתי הסוהר** (16.8.2007); רע"ב 8326/16 **וידובסקי נ' שירות בתי הסוהר** (1.1.2017); רע"ב 509/15 **נחושטן נ' שירות בתי הסוהר** (12.4.2015); רע"ב 4601/97 **אנטקלי נ' שירות בתי הסוהר** (17.9.97)). על המשיב, ככל רשות מנהלית, מוטלת החובה להפעיל את סמכותו באופן סביר ועל החלטותיו להתבסס על שיקולים ענייניים בלבד (ר' רע"ב 8858/15 **סיבוני נ' שירות בתי הסוהר** (3.8.01)).

9. הטיפול הרפואי באסירים בא על הסדרו במסגרת שורה של הוראות שונות, שנקבעו, בין היתר, בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 ובפקודת הנציבות 04.44.00 - "הטיפול הרפואי באסיר". ככלל, היקפם, טיבם וסוגם של הטיפולים הרפואיים הניתנים לאסירים, מצויים תחת אחריותו של המשיב, בהתאם לשיקול דעתם של הגורמים הרפואיים שבו, האמונים על מתן הטיפול הרפואי לאסירים. על המשיב מוטלות, בין היתר, חובות מיוחדות ביחס לטיפולים ובדיקות רפואיות שיש להעניק לאסירים, אך הוראות אלו אינן שוללות מן האסיר את הזכות לבחור בייעוץ ובטיפול רפואיים שהוא חפץ בהם, ככל שיבחר לממן בעצמו את ההוצאות הכרוכות בכך (ר' עע"א 4/82 **מדינת ישראל נ' תמיר** (29.5.83)).

תרופת הארקוקסיה

10. התרשמתי כי החלטתו של המשיב ביחס לתרופת הארקוקסיה, המבוססת על חוות דעתם של ד"ר כגנסקי וד"ר בן בסט, מבוססת על שיקולים מקצועיים שברפואה, לא מצאתי בה משום חריגה ממתחם השיקולים הסביר ומכאן שאין להתערב בה. מקובלת עליי טענת המשיב, לפיה עמדתו בנושא התקבלה לאחר שעמדת רופאי העותר הובאה בחשבון. עיון במסמכים שאליהם הפנה המשיב מלמד כי ד"ר בן בסט פנה לראומטולוג שהמליץ לעותר על תרופת הארקוקסיה (ד"ר אהרנפלד) וסוכם ביניהם כי ניתן לספק לעותר תחליפים ראויים שיעילותם אינה פחותה ושהשימוש בהם אפשרי ובטוח (ר' נספח להודעת המשיב מיום 27.7.17).

איני מקבל את טענת העותר, לפיה יש להעדיף את עמדתה של ד"ר ויצמן על פני זו של רופאי המשיב. ראשית כך, משום שעמדת רופאי המשיב התקבלה לאחר היוועצות עם רופאו של העותר. שנית כך, משום שגם במכתבה של ד"ר ויצמן צוין אך כי "**עדיף לקחת ARCOXIA נגד כאבים במקום NAXYN או ETOPAN**". לא מצאתי בדבריה משום אינדיקציה לקיומו של נזק העלול להיגרם לעותר כתוצאה מצריכת תחליף לתרופת הארקוקסיה ומכאן הקושי שבקבלת עמדת העותר בנושא. שלישית כך, משום שמכתבה של ד"ר ויצמן נושא תאריך 20.5.12,

בעוד שההיוועצות בין רופאי המשיב לבין ד"ר אהרנפלד מטעם העותר, התרחשה בשנת 2013.

בנסיבות אלו, שיקול הדעת המקצועי-רפואי של המשיב אינו לוקה בחוסר סבירות, במידה שתצדיק התערבות בהחלטתו ביחס לתרופת הארקוקסיה.

אמול ואלפוסיל

11. במהלך פרק הזמן שבו התבררה מלפני עתירה זו, הודיע המשיב כי בכוונתו להוסיף ולספק לעותר את האמול והאלפוסיל שלהם הוא נזקק עקב מחלת העור ממנה הוא סובל. המחלוקת נותרה ביחס לכמות המסופקת לעותר, שכן לטענתו הוא זקוק לכמות כפולה מזו המסופקת לו - שני בקבוקים מכל אחד מתכשירים אלו בכל חודש.

12. גם כאן, לא מצאתי תימוכין בטענת העותר לפיה התנהלות המשיב חורגת מגדרי הסבירות. לא נסתרה עמדתו של המשיב, המבוססת על המלצתו של ד"ר פבלוצקי ממחלקת עור בבית החולים שיבא שבו מטופל העותר, לפיה די לעותר בבקבוק אחד של אמול ובקבוק אחד של אלפוסיל למשך תקופה בת חודש ימים. למותר לציין, כי העותר לא תמך טענתו בהקשר זה בחוות דעת רפואית ובנסיבות אלו, לא מצאתי בדברי העותר נימוק ממשי התומך בהיעדר סבירות בעמדת המשיב בהקשר זה (השווה: רע"ב 4712/13 כהן נ' שרות בתי הסוהר (8.9.13)).

ריכוז טיפולי החוץ של העותר בבית החולים שיבא וצריכת התכשיר הנרקוטי

13. בהודעתו מיום 8.8.17, הפנה המשיב להחלטתו של ד"ר כגנסקי לפיה אין לעותר צורך נוסף במעקב בבית החולים אסף הרופא. בנסיבות אלו, נחזה כי התייתר הצורך לדון בטענות הצדדים בנושא זה. לא נעלמה מעיני טענתו של העותר לפיה ההחלטה של המשיב להפסיק את המעקב הרפואי המתנהל בבית החולים אסף הרופא איננה סבירה, אולם לעת הזו אין בידי לקבלה. מדובר בהחלטה מנהלית חדשה שהתקבלה במהלך הברור של העתירה הנוכחית ושמורה זכותו של העותר למצות הליך מנהלי למול המשיב.

14. אינני מוצא לנכון להתערב בהחלטת המשיב גם ביחס לצריכת התכשיר הנרקוטי שהומלץ לעותר על ידי מרפאת הכאב. לא איתרתי טעם המצדיק להעדיף את עמדת מרפאת הכאב על פני עמדת רופאי המשיב. אינני מתעלם מטענת העותר לפיה רופאי המשיב אינם מתמחים בטיפול בכאב. עם זאת, לא נסתרה עמדתם הרפואית, לפיה מדובר בתרופה שאינה ניתנת כדבר שבשגרה לחולים המצליחים לתפקד ולעבוד בחיי היומיום, או שניתנת לחולים אונקולוגיים. לא איתרתי במסמכים הרפואיים שהגיש העותר התייחסות קונקרטית לעמדתו זו של המשיב ומכאן שאין מלפני גוף איתן של נימוקים המצדיק קביעה כי היא בלתי סבירה. קושי נוסף באימוץ עמדת העותר בהקשר זה, נעוץ בסיום המעקב הרפואי המתנהל במרפאת הכאב שבבית החולים אסף הרופא. אני סבור כי אין להורות על העדפת הטיפול הנרקוטי שהומלץ על ידי אותה מרפאה, שעה שהופסק המעקב הרפואי במסגרתה.

15. אין בידי לקבל אף את טענת העותר, לפיה התנהלותו של המשיב אינה עולה בקנה אחד עם הוראות הסכם הפשרה. כזכור, בהסכם הפשרה נקבע, לעניין זה, כי: **"...לא תמנע הנתבעת (המשיב - א.י.) מהתובע לקבל כל טיפול רפואי שיהיה נחוץ ונדרש לו, לפי קביעת גורם רפואי מוסמך כתוצאה מהאירועים נשוא התביעה ובלבד שאין באמור כדי לחייבה בהוצאות כספיות מעבר לאלו בהן היא מחויבת עפ"י**

דין, והכל בכפוף לנוהלי הנתבעת".

אין בנמצא אינדיקציה שבמומחיות, המלמדת כי הטיפולים הרפואיים שלהם נזקק העותר נבעו כתוצאה מהאירועים שביסוד הסכם הפשרה. עמדתו של העותר בהקשר זה לא נתמכה במסמכים הרפואיים שהוצגו לעיוני ואין ממצא המלמד חוסר סבירות בעמדת גורמי הרפואה של המשיב, לפיה התופעות הרפואיות העכשוויות של העותר אינן נובעות מהתאונה. כמו כן, על פי נוסח הסכם הפשרה, על הטיפולים הנדרשים לעותר להתכתב עם נוהלי המשיב ולא מצאתי כי התקיימה חריגה מנהלים אלו בנסיבותיה של עתירה זו.

16. ביתר טענות הצדדים לא מצאתי ממש ולאור המקובץ - העתירה נדחית בזאת.

נוכח התוצאה אליה הגעתי ובעיקר לאור היקף הדיון שנדרש לעתירה אליבא דעותר, לא מצאתי לנכון לקבל את הבקשה לפסיקת הוצאות בגין העיכוב שהתקיים במהלך אחד הדיונים בעתירה. עם זאת, אין מחלוקת בדבר הצורך לחוס על זמנם של כל הנוכחים באולם העתירות וחזקה על המשיב כי יפעל בניסיון להוסיף ולייעל את נהלי הבאת העותרים, על מנת שזמן המתנת באי כוחם יתקצר ככל האפשר.

לידיעת הצדדים.

ניתן היום, ה' שבט תשע"ח, 21 ינואר 2018, בהעדר הצדדים.